

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาแพทย์ระดับปรีคลินิกของ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

วรรณิการ์ พุ่มจันทร์ กศ.บ., นุชจรรย์ ทงษ์เหลี่ยม สป.ม., พิชดาพรรณ อุคมเพ็ชร กศ.ม.

ฝ่ายการศึกษา, งานแพทยศาสตรศึกษา, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร 10700.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับ เพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าใช้จ่ายต่อเดือน โดยผู้วิจัยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาแพทย์ระดับปรีคลินิก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล จำนวน 280 คน ซึ่งมาจากการคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามมากกว่าจำนวนที่ต้องการเก็บ ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 369 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Chi-square การทดสอบที่และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.3 และเพศชาย ร้อยละ 47.7 มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาแพทย์มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในด้านการติดต่อสื่อสารมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านความบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : พฤติกรรม, สื่อสังคมออนไลน์, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

Abstract: **Online social media usage behaviors of preclinical medical students of Faculty of Medicine Siriraj Hospital**
Pannika Poomjan, M.Ed., Nucharee Hongliam, M.P.A., Phachadapan Odompert, M.Ed.
Education Department, Division of Medical Education, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok 10700, Thailand.
Siriraj Medical Bulletin 2015;8(1):27-35

This research aims to study the Online Social media usage behaviors of preclinical medical students of Faculty of Medicine Siriraj Hospital by examining the relationship of using social online media with gender, academic year, academic performance, and monthly spending power. The sample group of this study consisted of 280 premedical clinical students from the Faculty of Medicine at Siriraj Hospital. The G*Power Program was used for data analysis. The researchers distributed the questionnaires to the sample group and got 369 completed questionnaires which were used to evaluate the subject’s behavior of using social online media A confidence level of 91% was used for analyses considering percentage, mean and standard deviation. A Chi-square test was used to consider a one-way analysis of variance.

The results showed that most medical students are female, 52.3 percent male and 47.7 percent are using social media behavior are moderate. An average total of 3.40 standard deviation was 0.53 considering it was found that medical students have behavior of using social media in communication as possible. The results suggested that gender significantly effects the use of social media. Habits of using social media as a whole did not differ statistically significantly at the 0.05 level.

Keywords: Behaviors, social media, Faculty of Medicine Siriraj Hospital

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ต โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างชุมชนออนไลน์ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แบ่งปันรูปภาพหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจให้แก่กัน รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ด้วยซึ่งถือเป็นบุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีดีที่สุดในกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะนักศึกษาแพทย์รุ่นใหม่ที่ได้มาพร้อมกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ตามโลกไอทีซึ่งนักศึกษาแพทย์จะใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง แต่ถ้าใช้ไม่ถูกต้องตามเวลาหรือสถานการณ์ อาจมีผลเสียกับตัวนักศึกษาแพทย์เองทั้งด้านผลการเรียนและด้านสุขภาพทั้งทางกายและใจ

ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์สามารถใช้งานได้ง่ายมากขึ้นไม่จำกัดอยู่แค่เพียงการใช้งานจากเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น อุปกรณ์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือยังสามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่ายเช่นกัน ทำให้

นักศึกษา มักใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสาร การติดตามความบันเทิง รวมไปถึงการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วย ประกอบกับมหาวิทยาลัยมหิดลได้มีประกาศนโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรและนักศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เพื่อนำข้อมูลมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ และทำให้อาจารย์มีแนวทางในการเข้าถึงนักศึกษาแพทย์ได้ดีขึ้นยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์และวิธีการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ และเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียน และค่าใช้จ่ายต่อเดือน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 2 จำนวน 330 คนและชั้นปีที่ 3 จำนวน 321 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 651 คน ซึ่งการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม G*Power โดยผู้วิจัยได้กำหนด Effect size $f = 0.25$, err prob = 0.05, Power $(1 - \beta \text{ err prob}) = 0.95$, Number of groups = 4⁷ เลือกใช้ Test Family = F-test, Statistical test = ANOVA: Fixed effects, omnibus, one-way จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง Total sample size = 280 คน ซึ่งการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาแพทย์จะแจกมากกว่าจำนวนที่ต้องการ โดยทั่วไปแบบสอบถามที่ส่งคืนจะมีอัตราารร้อยละ 25-30 ดังนั้น ต้องแจกแบบสอบถามจำนวน 3-4 เท่าของชุดข้อมูลที่ต้องการเก็บ ซึ่งจะได้จำนวนนักศึกษาแพทย์ที่จะแจกแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 651 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 369 ชุด คิดเป็นร้อยละ 56.68

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating scale) เรื่องพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคlinikของคณะแพทยศาสตรศิริราชพยาบาลมีจำนวน 33 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .901 - .914 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows แบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .910 ซึ่งเนื้อหาภายในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าใช้จ่ายต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งแยกออกเป็นดังนี้ สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้, ปริมาณ/ระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์, เครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์, ด้านการศึกษา, ด้านการติดต่อสื่อสารและด้านความบันเทิง ซึ่งในแต่ละด้านผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่าระดับ

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) โดยระดับคะแนนมีค่าตั้งแต่ 1-5 แสดงความคิดเห็นว่าระดับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ

สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนักศึกษาแพทย์นั้นสามารถแบ่งออกได้ 2 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่ออธิบายลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ Chi-square ในการเปรียบเทียบสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้, ปริมาณ/ระยะเวลาใช้สื่อสังคมออนไลน์ และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มใช้สถิติทดสอบ t-test และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีเซฟเฟ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคlinik คณะแพทยศาสตรศิริราชพยาบาล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาแพทย์ที่ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตรศิริราชพยาบาลระดับปริคlinikจำนวน 369 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.3) และเพศชาย (ร้อยละ 47.7) อยู่ในชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 55.6) และชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 44.4) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 3.50-4.00 (ร้อยละ 45.0) รองลงมาอยู่ระหว่าง 3.00-3.49 (ร้อยละ 40.7) ส่วน

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 63.1) รองลงมาคือต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 12.5) และมากกว่า 15,001 บาท (ร้อยละ 12.5) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคlinik คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักศึกษาแพทย์ระดับปริคlinik คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการติดต่อสื่อสารมากที่สุด รองลงมาคือด้านการศึกษาและด้านความบันเทิงตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1. แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคlinik คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล โดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
ด้านการศึกษา	3.50	0.61	ปานกลาง
ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.56	0.61	ปานกลาง
ด้านความบันเทิง	3.26	0.70	ปานกลาง
รวม	3.44	0.52	ปานกลาง

ตารางที่ 2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจำแนกตามเพศ

พฤติกรรมที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์	เพศ						t	p
	ชาย (N =176)			หญิง (N =193)				
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
ด้านการศึกษา	3.55	0.57	ปานกลาง	3.45	0.65	ปานกลาง	1.418	0.157
ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.55	0.62	ปานกลาง	3.57	0.60	มากที่สุด	-0.426	0.670
ด้านความบันเทิง	3.17	0.75	ปานกลาง	3.34	0.65	ปานกลาง	-2.282	0.023*
รวม	3.42	0.54	ปานกลาง	3.46	0.51	ปานกลาง	-0.698	0.46

ตารางที่ 3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจำแนกตามชั้นปี

พฤติกรรมที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์	ชั้นปี						t	p
	ปี 2 (N =205)			ปี 3 (N =164)				
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
ด้านการศึกษา	3.44	0.63	ปานกลาง	3.58	0.58	ปานกลาง	-2.164	0.031*
ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.53	0.62	มากที่สุด	3.60	0.59	มากที่สุด	-1.195	0.233
ด้านความบันเทิง	3.25	0.71	ปานกลาง	3.27	0.69	ปานกลาง	-0.166	0.868
รวม	3.41	0.54	ปานกลาง	3.48	0.50	ปานกลาง	-1.349	0.178

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า **ด้านการศึกษา** ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ ใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับทำงานหรือการบ้านที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ **ด้านความบันเทิง** ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ใช้สื่อสังคม

ตารางที่ 4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พฤติกรรมที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.443	3	0.116	0.307	0.821
	ภายในกลุ่ม	127.716	365	0.378		
	รวม	128.159	368			
ด้านการติดต่อสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	1.276	3	0.499	1.361	0.254
	ภายในกลุ่ม	143.055	365	0.367		
	รวม	144.331	368			
ด้านความบันเทิง	ระหว่างกลุ่ม	3.435	3	0.943	1.917	0.126
	ภายในกลุ่ม	199.580	365	0.487		
	รวม	203.015	368			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.636	3	0.205	0.753	0.521
	ภายในกลุ่ม	101.853	365	0.272		
	รวม	102.489	368			

ตารางที่ 5. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือน

พฤติกรรมที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	p
ด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.960	3	0.104	0.275	0.843
	ภายในกลุ่ม	127.199	365	0.379		
	รวม	128.159	368			
ด้านการติดต่อสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	0.745	3	0.317	0.860	0.462
	ภายในกลุ่ม	143.586	365	0.368		
	รวม	144.331	368			
ด้านความบันเทิง	ระหว่างกลุ่ม	2.021	3	0.592	1.207	0.307
	ภายในกลุ่ม	200.994	365	0.490		
	รวม	203.015	368			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.212	3	0.114	0.418	0.740
	ภายในกลุ่ม	102.278	365	0.273		
	รวม	102.489	368			

ออนไลน์เพื่อผ่อนคลายความเครียด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ฟังเพลงออนไลน์ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 1.11) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจำแนกตามเพศชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักศึกษาแพทย์ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านความบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบว่าแตกต่าง (ตารางที่ 2)

นักศึกษาแพทย์ที่ชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบว่าแตกต่าง (ตารางที่ 3)

นักศึกษาแพทย์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบว่าแตกต่าง (ตารางที่ 4)

นักศึกษาแพทย์ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 5)

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อย

ละ 52.3 และเพศชาย ร้อยละ 47.7 มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาแพทย์มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง และใช้สื่อสังคมในด้านการติดต่อสื่อสารมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านความบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ใน 6 ด้าน ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้, ปริมาณระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์, เครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์, ด้านการศึกษา, ด้านการติดต่อสื่อสารและด้านความบันเทิง โดยรวม นักศึกษาแพทย์มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขออภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

1. สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน สื่อสังคมออนไลน์ที่เลือกใช้มากที่สุดก็คือ Facebook ซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ทัตชนันท์ พุ่มนุช⁴ กล่าวว่า บุคลากรทางการศึกษาเข้าใช้งานเว็บไซต์ประเภทเครือข่ายสังคม มากที่สุดคือ Facebook ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก Facebook เป็นสื่อที่ติดอันดับของโลกรวมถึงในสังคมไทยเรา ซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างมากทั้งในฐานะผู้ใช้ทั่วไปและองค์กรธุรกิจ เพราะเป็นสังคมออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้เข้าไปใช้เผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว บทความ รูปภาพ ผลงาน พบปะ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความสนใจร่วมกันและกิจกรรมอื่น ๆ รวมไปถึงเป็นแหล่งข้อมูลจำนวนมากที่ผู้ใช้สามารถช่วยกันสร้างเนื้อหาขึ้นได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ที่นักศึกษาแพทย์เลือกใช้แตกต่างกันก็คือ Twitter, Whats App และ Line ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก Twitter ยังไม่เป็นที่นิยมมากในเหล่าของนักศึกษาแพทย์ดังที่ พิชิต วิจิตรบุญรักษา⁵ กล่าวว่า ทวิตเตอร์เป็นไมโครบล็อกที่จำกัดการโพสต์แต่ละครั้งพิมพ์ได้ไม่เกิน 140 ตัวอักษร ส่วน Whats App ที่ทำให้นักศึกษาแพทย์เลือกใช้แตกต่างกันก็เพราะอาจมีปัญหาในการสื่อสารดังที่ วิชุตตา โลหิตโยธินและทีม⁶ กล่าวว่า สังคมที่เน้นการสื่อสารด้วยการใช้ข้อความสั้น ๆ หรือใช้สื่อ Whats App มากเกินไป มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาเรื่องการสื่อสารที่ไม่ครบถ้วนสื่อสารที่เร็วและสั้นเกินไป ทำให้เกิดการตีความเนื้อสารที่ผิดจนอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดหรือความเชื่อที่ผิดได้ ซึ่งจะมีปัญหามากกว่าสังคมที่ยังคงการสื่อสารที่มีการมีปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น Face to Face และการโทรศัพท์ (Voice Call) นอกจากนี้การใช้แต่ Whats App ก็อาจทำให้ระดับความสามารถในการเข้าสังคม, การมีปฏิสัมพันธ์, และทักษะการพูดสนทนาที่ดีก็อาจลดน้อยไปด้วย เนื่องจากคนในสังคมโดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ที่ใช้แต่สื่อประเภทนี้ก็จะขาดการฝึกฝน การถกเถียงทางความคิดและขาดประสบการณ์ในการสื่อสารที่ต้องใช้ทักษะการพูด, การแสดงออกทางสีหน้าและวางตัวอย่างเหมาะสม ส่วนนักศึกษาแพทย์ที่เลือกใช้ Line ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเชื่อมต่อแอปพลิเคชันนั้นต้องใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จึงทำให้นักศึกษาแพทย์บางคนไม่เลือกใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภศิลาป กุลจิตต์เจืองส์¹⁰ กล่าวว่า แอปพลิเคชันไลน์ยังคงมีปัญหาในด้านเทคนิคบางประการที่มักจะมากับความสามารถที่เพิ่มมากขึ้น เช่น

สิ้นเปลืองพลังงานแบตเตอรี่ หรือการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ซึ่งมักเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ปริมาณระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์ระดับปริคณิสิก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีปริมาณระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ที่ 1-2 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณิศา นิติพรมงคล⁵ ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคณวิทย์ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คณวิทย์ทำงานส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฉลี่ย 1-2 ชั่วโมงต่อวัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์ระดับ ปริคณิสิก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เลือกใช้เครื่องมือในการเชื่อมต่อสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน ซึ่งเครื่องมือที่เลือกใช้แตกต่างกันก็คือ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และโทรศัพท์มือถือ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญวิทย์ ตาน้อย¹ ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ในการเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์แบบพกพา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัตชนันท์ พุ่มนุช⁴ กล่าวว่า บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่บ้าน เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์มีราคาถูก

4. ด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์ที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาแพทย์แต่ละชั้นปีมีบริบทการศึกษาไม่เหมือนกัน บางชั้นปีอาจต้องใช้สื่อสังคมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทำงานหรือทำการบ้านที่ได้รับมอบหมาย ค้นคว้าหาตำราวิชาการ สื่อสังคมออนไลน์กระตุ้นให้นักศึกษาได้แบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว แต่เนื่องจากในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เติบโตอย่างรวดเร็ว

ทางมหาวิทยาลัยมหิดลจึงได้ประกาศเรื่อง นโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ของบุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล (ประกาศ ณ วันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2556) ขึ้นเพื่อให้นักศึกษาแพทย์ได้ตระหนักทั้งประโยชน์และโทษที่ควรระวังจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษาแพทย์มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับนโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนด แต่ทั้งนี้การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในด้านการศึกษายังสอดคล้องกับ เชมน์ฐู มิ่งศิริธรรม² ที่ได้ศึกษาเรื่อง Social Media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาได้สรุปว่า ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีเพราะปัจจุบัน Social Media เป็นเทคโนโลยีที่นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้เรียนไปแล้วซึ่งผู้เรียนให้ความสนใจและเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีเพราะฉะนั้นจึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาแพทย์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยจัดให้มีการเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น

5. ด้านการติดต่อสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์ระดับปริคลินิก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในด้านการติดต่อสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนักศึกษาแพทย์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อน รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ติดตามสถานการณ์ในปัจจุบัน รับทราบข่าวสารเตือนภัย ติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนเดตี สยนาหน³ ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับมาก

6. ด้านความบันเทิง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาแพทย์เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในด้านความบันเทิงแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวัช จันทนาสุภามรณ⁴ ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการใช้สื่อการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชชมงคลธัญบุรี พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อทัศนคติของนักศึกษาต่อการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านความคิด ด้านความรู้สึกและด้านการกระทำ โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาแพทย์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อผ่อนคลายความเครียด ฟังเพลง ดูหนังออนไลน์ การแบ่งปันรูปภาพหรือสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ พิษณุ อภิธมาจารย์โยธิน⁷ ได้ศึกษาเรื่อง ความสนใจในกิจกรรมด้านการ Relax และ Recreation ของนักศึกษา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล พบว่า นักศึกษาแพทย์ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลส่วนใหญ่มักใช้เวลาว่างในการดูหนัง, ฟังเพลง, ดูละคร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักศึกษาแพทย์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในด้านการติดต่อสื่อสารมากที่สุด โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารกับเพื่อน หากต้องการให้อาจารย์กับนักศึกษาแพทย์มีการติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น ควรมีช่องทางในการติดต่อสื่อสาร เช่น Facebook ของกลุ่มห้องเรียน, Line กลุ่ม เป็นต้น เพื่อให้ นักศึกษาแพทย์ได้มีการติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ในเรื่องของเนื้อหาบทเรียน คำถามและข้อสงสัยต่าง ๆ
2. ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ร่วมเพราะเป็นช่องทางให้นักศึกษาแพทย์ได้เข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

ควรเก็บข้อมูลกับนักศึกษาแพทย์ทุกชั้นปี เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของ นักศึกษาแพทย์ทั้งหมด เพราะบริบทของนักศึกษาแพทย์แต่ละชั้นปีนั้นแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

1. ชัญญิพย์ ตาน้อย. พฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: 2553.
2. เชมน์ฐู มิ่งศิริธรรม. Social Media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. วารสาร Veridian E-Journal, SU Vol.6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2013:72-81.

3. ชนคติ สยมนานนท์. พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. ปริญญาานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สาขาวิชาการอุดมศึกษา: 2555.
4. ทัดชนันท์ พุ่มนุช. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม (Social Network) เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของ บุคลากรทางการศึกษา ในสถานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม. วารสาร Veridian E-Journal, SU Vol.5 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2012: 523-40.
5. ปาณิชา นิลพรมงคล. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ คนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. 2556: 1-13.
6. พิษิต วิจิตรบุญยรักษ์. สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. สืบค้น เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2556, จาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_11/pdf/aw016.pdf. 2554: 99-103.
7. พิศสมัย อรทัย, ศรีสมร ภูมณิสกุล. การวิเคราะห์อำนาจจำแนกการ ทดสอบและการประมาณค่าขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power. 2556
8. พิชญ อภิสมจารโยธิน. ความสนใจในกิจกรรมด้านการ Relax และ Recreation ของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล. บทความย่อ: มปป. วิชา โลหิตโยธิน. Whats App: Communication & Change. รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา สส 7017 การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. 2554: 1-22.
9. ศิวัช จันทนาสุภาพรณ. ทิศนคติที่มีต่อการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญา บริหารธุรกิจธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกระบบสารสนเทศ. 2554: 57.
10. สุกศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์. โฉนั้รูปแบบการสื่อสารบนความสร้างสรรค์ ของสมาร์ตโฟน: ข้อดีและข้อจำกัดของแอปพลิเคชัน. วารสารนัก บริหาร. 2556: 42-54.